

Китоби Дониёл — Рақами бистум

Дониёл ва Ваҳй: Кушодани нақши пайғамбаронаи болоравӣ ва суқути подшоҳиҳо

Jeff Pippenger

2023-12-15

Хохар Вайт бисёр вақт нишон медиҳад, ки дарсҳои нубувватие, ки фаҳмида шуданашон зарур аст, дар бархостан ва суқути подшоҳиҳо тасвир ёфтаанд.

«Аз болоравӣ ва суқути миллатҳо, чунон ки дар китобҳои Дониёл ва Ваҳй равшан нишон дода шудааст, мо бояд биёмӯзем, ки ҷалоли танҳо зоҳирӣ ва дунявӣ то чӣ андоза бебаҳост. Бобил, бо тамоми қудрат ва шукӯҳи худ, ки монанди онро ҷаҳон аз он вақт то имрӯз дигар надидааст,—қудрат ва шукӯҳе, ки ба назари мардуми он рӯзгор чунон устувор ва пойдор менамуд,—то чӣ ҳад тамоман аз байн рафтааст! Чун «гули алаф» он нобуд шудааст. Яъқуб 1:10. Ҳамин тавр подшоҳии Мову Форс, ва подшоҳиҳои Юнон ва Рум нобуд шуданд. Ва ҳамин тавр ҳар он чи Худоро асоси худ надорад, нобуд мегардад. Фақат он чизе метавонад пойдор монад, ки бо мақсади Ё пайваста буда, хислати Ёро ифода мекунад. Принципиҳои Ё ягона чизҳои устуворе мебошанд, ки ҷаҳони мо мешиносад». Пайғамбарон ва подшоҳон, 548.

«Бархостан ва суқут»-и мамулике, ки дар китобҳои Дониёл ва Ваҳй тасвир шудаанд, меҳвари равиши дуруст ба омӯзиши нубувват мебошанд. Суқути Бобил бо суқути Бобили Нимруд дар Ҳастӣ боби ёздаҳ намунавор нишон дода мешавад. Сипас, дар Дониёл боби панҷ, Бобил боз суқут мекунад. Таърихи бархостани папағӣ ба қудрат дар соли 538 ва суқути баъдии он дар соли 1798 низ суқути ниҳии Бобилро намунавор нишон медиҳад, зеро қудрати папағӣ аз назари нубувват Бобили рӯҳонӣ аст. Папағӣ дар соли 1798 суқут кард, ва Ваҳй боби ҳаҷдаҳ суқути ниҳии онро баён мекунад. Дар Дониёл боби ёздаҳ, ояти чиҳилу панҷ, папағӣ, ки дар он ҷо ҳамчун подшоҳи шимол муаррифӣ шудааст, ба анҷоми худ мерасад ва ҳеҷ касе барои ёрии он нахоҳад буд. Ин ҳангоме рӯй медиҳад, ки муҳлати имтиёз ба поён мерасад, зеро ояти чиҳилу панҷи боби ёздаҳ ва ояти якуми боби дувоздаҳ як таърихи воҳидро ифода мекунад.

Ва ӯ хаймаҳои қасри худро миёни баҳрҳо бар кӯҳи муқаддаси ҷалол хоҳад барафрошт; вале ба анҷоми худ хоҳад расид, ва ҳеҷ кас ӯро ёрӣ нахоҳад кард. Ва дар он вақт Микоил, он амири бузурге, ки барои фарзандони қавми ту меистад, бар хоҳад хост; ва замони тангие хоҳад буд, ки монанди он аз замоне ки ҳалқе вучуд дошт то ҳамон вақт ҳаргиз набудааст; ва дар он вақт қавми ту раҳо хоҳад шуд, ҳар касе ки дар китоб навишта ёфт шавад. Дониёл 11:45; 12:1.

Паёми фариштаи дуҷум бар он воқеият бино ёфтааст, ки Бобил ду бор суқут кардааст. Бобили айнӣ, ки бо Нимруд ва Балшасар муаррифӣ мешавад, ду бор суқут кард; ва Бобили рӯҳонӣ дар соли 1798 суқут кард ва боз ҳам ҳангоми анҷом ёфтани муҳлати озмоиши инсон чунин мекунад.

Ва фариштаи дигаре аз пайи ӯ омада, мегуфт: «Бобили бузург фуру афтод, фуру афтод, он шаҳри азим, зеро ки ҳамаи халқҳоро аз майи ғазаби зинои худ нӯшонид». Ваҳй 14:8.

Такрор шудани сукути Бобил дар паёми фариштаи дуюм асоси нубуввати рои барои муайян кардани он фароҳам меоварад, ки дучанд шудани калимаҳо ва ибораҳо дар дохили Навиштаҳо рамзи паёмҳои муттаҳидаи фариштаи дуюм ва Нидаи Нимашаб мебошад. Ҳамчунин он принсиперо, ки Хоҳар Уайт муайян кардааст, тасдиқ менамояд, яъне ки омӯзиши нубувват бояд бар болоравӣ ва сукути подшоҳӣҳое асос ёбад, ки дар китобҳои Дониёл ва Ваҳй тасвир шудаанд. Он мафҳумеро нишон медиҳад, ки барои дарк кардани сукути Бобил, донишҷӯи нубувват бояд ҳамаи сукутҳои Бобилро «сатр бар сатр» бо ҳам биёварад, то паёми дурусти нубуввати сукути ниҳони Бобилро барқарор созад.

Ду бор афтодани Бобил дар паёми фариштаи дуюм бар пояи он қоидаи набавӣ қарор дорад, ки муайян месозад ҳақиқат бар шаҳодати ду шохид устувор мегардад. Такрор шудани сукути Бобил дар дохили ин паём, он усули набавиро ифода мекунад, ки дар Китоби Муқаддас ҳамчун борони охир шинохта шудааст. Он усули муқаддас, ки ҳамон борони охир аст, татбиқи ба ҳам овардани хатҳои гуногуни нубувват «хат бар хат» мебошад. Ҳангоме ки ин усул аз ҷониби донишомӯзи нубувват ба қор бурда мешавад, он «паём»-и борони охирро устувор месозад. Паёми борони охир, ки тавассути татбиқи он усули муқаддас устувор мегардад, баъдан дар таъриҳои якҷояшудаи набавии фариштаи дуюм ва Фарёди Нимашаб эълон карда мешавад. Ин дар таърихи ҳаракати фариштаи яқум дуруст буд, ва имрӯз низ, дар таърихи ҳаракати фариштаи сеюм, дуруст аст.

Бобҳои ҷаҳор ва панҷуми китоби Дониёл хатти таърихеро ифода мекунанд, ки авҷгирӣ ва оғози Бобилро, ки дар боби қорум бо Набукаднесар намояндагӣ шудааст, ва сипас сукут ва анҷоми Бобилро, ки дар боби панҷум бо Белшасар намояндагӣ шудааст, дар бар мегирад. Онҳо якҷоя як хати ягонаи нубуввати ро ба вучуд меоранд. Хати нубувватие, ки аз ҷониби он ду боб ба вучуд оварда шудааст, бояд бар болои бобҳои яқум то сеюми Дониёл гузошта шавад, то паёми борони охирон муқаррар гардад.

Ин ду боб сукут ва боз бархостани Набукаднесар ва сукуту ҳалокати Белшасарро пешкаш менамоянд, ва бинобар ин сукути Бобилро дар оғоз ва анҷоми ин силсила нишон медиҳанд. Хатти нубуввате, ки аз ҷониби ин ду боб ба вучуд оварда шудааст, бар он сохта шудааст, ки Бобил сукут мекунад, бармехезад, ва сипас боз сукут мекунад. Танҳо ҳамин воқеият муайян месозад, ки он ду боб паёми фариштаи дуюмро намояндагӣ мекунанд. Ин ду боб таърихи ҳайвони заминии Ваҳйи сздаҳро намояндагӣ мекунанд, ва дар он таърих паёми фариштаи дуюм ва Нидаи Нимашаб ду бор эълон карда мешавад.

Пас, пеш аз он ки баррасии бобҳои қорум ва панҷуми Дониёлро оғоз намоем, мо он усули муқаддасеро, ки борони охирин аст, муайян хоҳем кард; ва сипас, бо ба қор бурдани ҳамон усул, паёми борони охиринро муайян хоҳем намуд.

Нишони муҳими таърихи фариштаи яқум ва дуюм методологияе буд, ки дар қоидаҳои Уилям Миллер оид ба тафсири нубувват таҷассум ёфтааст. Он қоидаҳо аз ҷониби одамон барои муайян кардани паёми Нидаи Нимашаб истифода шуданд, ва он паём барои он

таърих паёми борони охир буд. Нишони муҳимми таърихи фариштаи сеюм методологияест, ки ҳамчун «Калидҳои Нубувват» муаррифӣ мешавад. Он қоидаҳо бояд дар якҷоягӣ бо қоидаҳои Уилям Миллер барои муайян кардани паёми Нидои Нимаишаб дар таърихи кунунии мо истифода шаванд, ва паёме, ки ҳоло тавассути он қоидаҳо барқарор мегардад, паёми борони охирини рӯзҳои охир аст. Қоидаҳои Миллер борони барвақтро дар таърихи нубуввати ҳайвони замин ифода мекунад, ва он қоидаҳо, дар якҷоягӣ бо «Калидҳои Нубувват», борони охирро дар таърихи нубуввати ҳайвони замин ифода мекунад.

Борони охирон ҳамон усулест, ки барои ба вучуд овардани паём ба қор бурда мешавад. Баъзеҳо фирефта мешаванд, зеро онҳо таҷрибаи борони охиронро меҷӯянд, бе он ки аввал паёмеро ҷустуҷӯ кунанд, ки он таҷрибаро ба вучуд меоварад. Калисоҳои пантикостии масеҳият намунаи равшани ҳамин фиреб мебошанд. Ҳамин гуна самти нодуруст инчунин барои қасоне низ имконпазир аст, ки воқеан паёми борони охиронро меҷӯянд, вале аз ҷустуҷӯи он усуле сарпечӣ мекунад, ки паёми борони охиронро муайян ва барқарор месозад. Бе усули дуруст, паёми дурустро муайян кардан мумкин нест. Бе паёми дуруст, таҷрибаи дуруст номумкин аст.

Аҳамияти ин воқеияти Китоби Муқаддасро ақсарият дарк намекунад, зеро онҳо ҳеҷ гоҳ эҳтимоли онро ба назар нагирифтаанд, ки барои омӯхтани Китоби Муқаддас як роҳи дуруст вучуд дорад ва барои омӯхтани он роҳҳои бисёри нодуруст низ ҳастанд. Роҳи нодурусти омӯхтани Китоби Муқаддас, ки аз ҳама бештар интиҳоб мешавад, ин аст, ки ба андешаҳои дигарон дар бораи он чи Китоби Муқаддас таълим медиҳад, эътимод карда шавад. Ин масъала дар миёни одамон ҷунон маъмул аст, ки ҳар қалисо барои бартараф намудани ин ниёзи бардурӯғона даркшудаи рамаи худ низоме ташкил медиҳад. Он ниёзи бардурӯғ, қори бардурӯғи таъсис додани низоме аз роҳбаронро ба вучуд меорад, ки ҳамчун мутахассисони рӯҳонии фаҳмиши Китоби Муқаддас шинохта мешаванд ва гӯё фаҳмиши рамаи бетаҷрибаро ба таври дуруст роҳнамоӣ хоҳанд кард. Китоби Муқаддас воқеан низомии бисёр муназзамро барои сохтори қалисо муайян мекунад, ки пирон, анбиё ва муаллимонро дар бар мегирад, аммо Китоби Муқаддас ҳаргиз он фасоди ташкили қалисоро тасдиқ намекунад, ки низоме аз роҳбаронро ба вучуд меорад, ки таъйин шудаанд то муайян созанд, ки ҷӣ ҳақиқат ҳаст ё нест, ва баъд аз он, кӣ бидъаткор аст ё нест.

Кӯшиш намо, ки худро назди Худо мақбул нишон диҳӣ, ҳамчун қорғаре ки шармсор шудан лозим надорад ва қаломии ростиро дуруст баён мекунад. 2 Тимотиюс 2:15.

Роҳбари қалисо бояд панд диҳад, мазаммат намояд, таълим диҳад ва аз таълимоти дурӯғин ва аз қасоне ки он таълимоти дурӯғинро тарғиб мекунад, ҳифз кунад, вале ҳар яки мо бояд «кӯшиш намоем, ки» худро «ба Худо писандида нишон диҳем», бо он ки «қаломии ростиро дуруст тақсим» мекунем. Барои ин, мо бояд он усулро бидонем, ки Китоби Муқаддас онро ҳамчун роҳи дурусти дуруст тақсим кардани қаломии ростӣ муайян мекунад. Китоби Ишаё ин масъалаҳоро дар заминаи борони охирин баён мекунад, бинобар ин мо аз ҳамон ҷо оғоз хоҳем кард.

Дар он рӯз Худованд бо шамшери сахт ва бузург ва тавонои Худ левиётонро, он мори тезравро, чазо хоҳад дод, яъне левиётонро, он мори качро; ва аждаҳоро, ки дар баҳр аст, хоҳад кушт. Дар он рӯз ба вай суруд хонед: «Токзори шароби сурх». Ман, Худованд, онро нигоҳ медорам; ҳар лаҳза онро об медиҳам; мабодо касе ба он осеб расонад, шабу рӯз онро посбонӣ хоҳам кард. Ғазаб дар Ман нест; кист, ки хорҳо ва хасҳоро дар чанг бар зидди Ман барпо кунад? Ман аз миёни онҳо хоҳам гузашт, онҳоро якҷоя хоҳам сӯзонд. Ё бигзор ба қуввати Ман даст ёзад, то бо Ман сулҳ кунад; ва бо Ман сулҳ хоҳад кард. Ё сабаб хоҳад шуд, ки омад ناک аз Яъқуб реша давонанд: Исроил хоҳад шукуфт ва навда хоҳад баровард, ва рӯи ҷаҳонро аз мева пур хоҳад кард. Оё Ё вайро задааст, чунон ки занандағони вайро зада буд? Ё вай кушта шудааст мувофиқи куштори онҳое ки аз дасти вай кушта шудаанд? Ба андоза, ҳангоме ки он пеш меравад, Ту бо он баҳс хоҳӣ кард; Ё дар рӯзи боди шарқӣ боди сахти Худро бозмедорад. Бинобар ин, бо ҳамин гуноҳи Яъқуб пок карда хоҳад шуд; ва ҳамаи меваи бартараф шудани гуноҳи вай ҳамин аст: вақте ки вай ҳамаи сангҳои қурбонгоҳро мисли сангҳои оҳак, ки шикаста-пора шудаанд, хоҳад сохт, бешаҳои бутпарастӣ ва бутҳо дигар барпо нахоҳанд монд. Аммо шаҳри ҳисордор вайрон хоҳад шуд, ва маскан тарк карда хоҳад шуд, ва мисли биёбон гузошта хоҳад шуд; дар он ҷо ғӯсола хоҳад чарид, ва дар он ҷо хоҳад хобид, ва шоҳаҳояшро хоҳад хӯрд. Вақте ки навдаҳояш хушк шаванд, онҳоро хоҳанд шикаст; занон меоянд ва онҳоро оташ мезананд; зеро ин қавме беидрок аст; бинобар ин, Он ки онҳоро офаридааст, ба онҳо раҳм нахоҳад кард, ва Он ки онҳоро ба вучуд овардааст, ба онҳо илтифот нахоҳад намуд. Ва дар он рӯз чунин хоҳад шуд, ки Худованд аз маҷрои дарё то наҳри Миср кӯфта ҷудо хоҳад кард, ва шумо, эй бани-Исроил, як ба як ҷамъ оварда хоҳед шуд. Ва дар он рӯз чунин хоҳад шуд, ки карнаи бузург навохта хоҳад шуд, ва онҳое ки дар замини Ашшур дар ҳоли ҳалокат буданд, ва рондашудагон дар замини Миср, хоҳанд омад ва Худовандро бар кӯҳи муқаддас дар Уршалим сачда хоҳанд кард. Ишаё 27:1–13.

Дар мақолаҳои пешин мо борҳо ба «нишон»-е мурочиат карда будем, ки бардошта мешавад, то дигар фарзандони Худоро аз Бобил берун бихонад. Охири ояти боби бисту ҳафтуми Ишаё кори ин нишонро мавриди баррасӣ қарор медиҳад, вақте ки мегӯяд: «карнаи бузург навохта хоҳад шуд, ва онҳое хоҳанд омад, ки дар замини Ашшур наздики ҳалок шудан буданд». Ашшур рамзи Бобил дар айёми охир аст, ва онҳое ки паёми хушдордиҳандаро барои аз Бобил берун омадан дар ин оят мешунаванд, меоянд ва бо онҳое ибодат мекунанд, ки ҳамчун як саду чилу чор ҳазор муаррифӣ шудаанд ва аз ҷиҳати набавӣ дар «кӯҳи муқаддас дар Ерусалим» ҷой дода шудаанд.

Оят мегӯяд: «ва дар он рӯз чунин хоҳад шуд». «Он рӯз», ки рӯзе аст, ки дар он овози дуҷуми боби ҳаждаҳуми Ваҳй фарзандони дигари Худоро аз Бобил фаро меҳонад, заминаи тамоми боб мебошад. Овози дуҷуми боби ҳаждаҳуми Ваҳй дар вақти қонуни якшанбе нидо мекунад, ҳангоме ки фоҳишаи Сур ба ёд оварда мешавад.

Ва овози дигарро аз осмон шунидам, ки мегуфт: Аз миёни вай берун оед, эй қавми Ман, мабодо дар гуноҳҳои вай шарик гардед ва аз балоҳои вай насиб ёбед. Зеро гуноҳҳои вай то ба осмон расидаанд, ва Худо бадихи вайро ба ёд овардааст. Ваҳй 18:4, 5.

Боби бисту ҳафтуми Ишаё бо муайян сохтани ҳамон рӯзе оғоз меёбад, ки боб бо он анҷом меёбад, вақте ки мегӯяд: «Дар он рӯз Худованд бо шамшери саҳт ва бузург ва қавии Худ худ левиётони мори тезгузар, яъне левиётони мори қачро ҷазо хоҳад дод; ва аждаҳоро, ки дар баҳр аст, хоҳад кушт».

Ҳангоми ҷорӣ шудани қонуни якшанбе, довари иҷроӣ ва қасосгирандаи Худо бар подшоҳҳои аждаҳо (Созмони Милали Муттаҳид), ҳайвон (попигарӣ) ва пайғамбари дурӯғин (Иёлоти Муттаҳида) оғоз меёбад. Ҳангоми қонуни якшанбе пайғамбари дурӯғин ҳамчун подшоҳии шашуми пешгӯии Китоби Муқаддас сарнагун мешавад, ва муртадии миллӣ вайронии миллиро ба вучуд меорад. Қонуни якшанбе ҳамон ҷоест, ки довариҳои иҷроии Худо бар аждаҳо, ки ӯ Шайтон аст (ва подшоҳии заминии ӯ ҳамчун аждаҳо муаррифӣ шудааст), ҳайвон ва пайғамбари дурӯғин оғоз ба фуру рехтан мекунад. Ин ҷазои тадриҷӣ, ки аз қонуни якшанбе оғоз меёбад. Оғоз ва анҷоми боби бисту ҳафтуми Ишаё қонуни якшанбе аст, ва ин боб масъалаҳои мушаххасро тасвир мекунад, ки бевосита бо таърихе вобастаанд, ки то қонуни якшанбе мерасонад ва пас аз қонуни якшанбе идома меёбад.

Мо боби бисту ҳафтумро баррасӣ мекунем, зеро он заминаи нубуввати барои бобҳои бисту ҳаштум ва бисту нӯҳум муқаррар месозад. Дар он бобҳо мо таърифи борони охириро ҳамчун як усул хоҳем ёфт, ки ба мо имкон хоҳад дод аҳамияти бар болои бобҳои яқин то сеюми Дониёл гузоштани бобҳои ҷорӣ ва панҷуми Дониёлро дарк намоем. Пас аз он ки боби бисту ҳафтуми Ишаё оғози ҷазодиҳии тадриҷии подшоҳии аждаҳоро муайян мекунад, ӯ сабаб менамояд, ки дар он давраи вақт ба қавми Худо амр дода мешавад, ки «ба ӯ суруд хонед». Ба кӣ суруд хонед?

Посуи ин савол, ки ба кӣ бояд суруд хонда шавад, дар унвони суруд аст, зеро онҳо бояд «дар бораи тоқзори шароби сурх, ки Худованд онро ниғаҳ медорад», суруд бихонанд. Қиссаи тоқзор қиссаи қавми Худост, ва онро Ишаё нахустин бор дар боби панҷум ёд мекунад.

Акнун барои маҳбуби худ суруде хоҳам суруд — суруди маҳбубам дар бораи токистони ӯ. Маҳбуби ман токистоне бар теппаи бисёр ҳосилхез дошт; ва онро ихота қард, ва санҷояшро аз он берун овард, ва онро бо беҳтарин нави тоқ шинонд, ва дар миёни он бурҷе бино қард, ва ҳамчунин дар он ҷархушти ангур сохта буд; ва умед дошт, ки ангур оварад, аммо ангури ваҳшӣ овард. Ва акнун, эй сокинони Уршалим ва эй мардони Яҳудо, илтимос, миёни ман ва токистонам доварӣ кунед. Ба токистони ман боз чӣ коре метавонист қарда шавад, ки ман дар он нақарда бошам? Пас ҷаро, ҳангоме ки ман интизор будам, ки ангур оварад, ангури ваҳшӣ овард? Ва акнун биед, ба шумо мегӯям, ки бо токистони худ чӣ хоҳам қард: паноҳгоҳи онро хоҳам гирифт, ва он фуру бурда хоҳад шуд; девори онро фуру хоҳам рехт, ва он поймол хоҳад гардид; ва онро вайрон хоҳам қард: на бурида хоҳад шуд ва на қанда; балки хору ҳас ва тиканҳо дар он хоҳад рӯид; ва ба абрҳо низ амр хоҳам дод, ки бар он борон наборонанд. Зеро токистони Худованди лашқарҳо ҳонаи Исроил аст, ва мардони Яҳудо ниҳоли дилписанди Ёнд; ва Ё мунтазири довари одилона буд, вале инак зулм; мунтазири ростқорӣ буд, вале инак

фарёд. Ишаъё 5:1–5.

Дар таърихи бухрони қонуни якшанбе, қавми Худо бояд суруди тоқзорро ба қавми Худо бихонанд, зеро суруд мегӯяд: «Ва акнун, эй сокинони Уршалим ва эй мардуми Яҳудо, хоҳишмандам, дар миёни Ман ва тоқзори Ман доварӣ кунед». Суруди тоқзор сурудест, ки қанор гузошта шудани қавми пешини аҳдро муайян месозад, дар ҳоле ки Худо бо қасоне аҳд мебандад, ки Петрус дар бораи онҳо мегӯяд: «замоне қавм набудед, вале ҳоло қавми Худо ҳастед». Он нишон медиҳад, ки бар тоқзор бороне нозил нашудааст, ва ба ин васила кори Илёсро, ки дар ҳамоно давраи вақт меояд ва танҳо ӯ метавонад дар он давра борон ба вучуд оварад, муайян месозад. Мо медонем, ки ин суруд дар бораи қанор гузошта шудани як қавми аҳд аст, зеро суруди тоқзорро Масех ба Исроили қадим дар он даврае суруд, ки Исроили қадим қанор гузошта мешуд, дар ҳоле ки Худо ҳамзамон бо Исроили рӯҳонӣ ба аҳд медаромад.

Масали дигареро бишнавед: Соҳибхонае буд, ки тоқзоре шинонд, ва гирди онро девор кашид, ва дар он чархи шароб сохт, ва бурҷе бино кард, ва онро ба боғдорон ба иҷора дод, ва ба кишвари дуре рафт. Ва чун вақти мева наздик шуд, ғуломони худро назди он боғдорон фиристод, то меваи онро бигиранд. Аммо боғдорон ғуломони ӯро гирифта, якеашонро заданд, дигареро куштанд, ва дигареро сангсор карданд. Боз ғуломони дигареро, бештар аз аввал, фиристод; ва бо онҳо низ ҳамоно тавр рафтор карданд. Аммо охир аз ҳама писари худро назди онҳо фиристод ва гуфт: «Ба писари ман эҳтиром хоҳанд кард». Лекин чун боғдорон писарро диданд, дар миёни худ гуфтанд: «Ин ворис аст; биёед, ӯро бикушем ва мероси ӯро соҳиб шавем». Ва ӯро гирифта, аз тоқзор берун андохтанд ва куштанд. Пас, ҳангоме ки соҳиби тоқзор ояд, бо он боғдорон чӣ хоҳад кард? Ба ӯ гуфтанд: «Он бадкоронро ба сахтӣ ҳалок хоҳад кард, ва тоқзори худро ба боғдорони дигар ба иҷора хоҳад дод, ки меваи онро дар мавсимҳои худ ба ӯ хоҳанд дод». Исо ба онҳо гуфт: «Оё ҳеҷ гоҳ дар Навиштаҳо нахондаед: “Санге, ки бинокорон рад карданд, ҳамоно санг сари кунҷ гардидааст; ин аз ҷониби Худованд шудааст, ва дар назари мо аҷоиб аст”? Бинобар ин ба шумо мегӯям, ки Малакути Худо аз шумо гирифта шуда, ба қавме дода хоҳад шуд, ки меваҳои онро меоварад. Ва ҳар кӣ бар ин санг афтад, шикаста хоҳад шуд; аммо ҳар касе ки он бар вай афтад, ӯро маҳв хоҳад кард». Ва чун саркоҳинон ва фарисиён масалҳои ӯро шуниданд, дарёфтанд, ки ӯ дар бораи онҳо сухан мегӯяд. Матто 21:33–45.

Вақте ки Исо суруди тоқзори Худоро ба Исроили қадим сароид, онҳо ҷунон ба мантиқ ва қуввати ин паём ҷалб шуданд, ки вақте Исо аз яҳудиёни баҳсчӯ пурсид, ки соҳиби тоқзор бо онҳое ки Писарро куштанд, чӣ хоҳад кард, онҳо натавонистанд ҷуз ҷавоби дурустро бидиҳанд, он гоҳ ки гуфтанд: «ӯ он бадкоронро ба сахтӣ ҳалок хоҳад кард, ва тоқзори худро ба деҳқонони дигар хоҳад супурд, ки меваҳои онро дар мавсими худ ба ӯ хоҳанд дод».

Сипас Исо дарҳол ба он суруд байти дигаре афзуд, вақте ки дар бораи санги радшуда суруд хонд, ва ҷавоби онҳоро бо банди хотимавӣ ба ҳам овард, ҳангоме ки гуфт: «Бинобар ин ба шумо мегӯям: Малакути Худо аз шумо гирифта шуда, ба қавме дода хоҳад шуд, ки самараи онро меоварад. Ва ҳар кӣ бар ин санг афтад, шикаста хоҳад шуд; аммо бар ҳар кӣ он афтад, вайро кӯфта ҳок хоҳад кард». Ин ибораи «кӯфта ҳок хоҳад кард» садои акси Ишаъё бисту

ҳафт аст, ки меғӯяд: «ҳамаи сангҳои қурбонгоҳ мисли сангҳои оҳаке хоҳанд шуд, ки пора-пора зада шудаанд; ашераҳо ва бутҳо қоим нахоҳанд монд». Ҳар ду ба кори эҳёе ишора мекунанд, ки онро Ёӯшиё анҷом дод, ва ӯ рамзи қасонест дар айёми охир, ки «ҳафт замон»-ро аз нав кашф мекунанд, ки ҳамон санги пешпоест, ки онҳоеро, ки аз гаронбаҳо шуморидани он сар мекашанд, дарҳам мешиканад.

Дар рӯзи қонуни якшанбе, чунон ки дар боби бисту ҳафтуми Ишаё тасвир шудааст, онҳое ки «дар замонҳои гузашта қавме набуданд», бояд суруди тоқзори шароби сурхи Худовандро бихонанд. Ин мақолаҳо борҳо нишон додаанд, ки паёми сеюм бе паёми якум ва дуум вучуд надорад. Қонуни якшанбе ҳуди паёми сеюм аст, ва рӯзи қонуни якшанбе таърихи паёмҳои якум ва дуумро дар бар мегирад. Дар боби бисту ҳафтуми Ишаё, қонуни якшанбе давраеро муайян мекунад, ки дар боби якуми Дониёл тасвир ёфтааст, ва сипас боз дар бобҳои якум то сеюми Дониёл. Аз нигоҳи набувват, рӯзи қонуни якшанбе дар боби бисту ҳафтум таърихи 11 сентябри соли 2001-ро муайян мекунад, аз он вақт ки паёми якум қувват ёфт, то расидан ба қонуни якшанбеи наздик.

Мо дар баррасии суруде, ки растагорон бояд онро дар айёме, ки то фаро расидани лаҳзае идома меёбад, ки фоҳишаи Рум суруди худро оғоз хоҳад кард, эълон намоянд, дар мақолаи навбатӣ идома хоҳем дод.

Ва ман назар андохтам, ва инак, Барра бар кӯҳи Сион истода буд, ва бо Ӯ яксаду чилу чор ҳазор, ки номи Падари Ӯ бар пешониҳошон навишта шуда буд. Ва овозе аз осмон шунидам, монанди овози обҳои бисёр, ва монанди овози раъди азим; ва овози навозандагонро шунидам, ки бар чангҳои худ менавохтанд. Ва онҳо гӯё суруди наvero пеши тахт, ва пеши он чор ҳайвон, ва пирон месуруданд; ва ҳеҷ кас он сурудро ёд гирифта наметавонист, ҷуз он яксаду чилу чор ҳазор, ки аз замин харида шуда буданд. Инҳоянд онҳое ки бо замон палид нашудаанд, зеро онҳо бокирагонанд. Инҳоянд онҳое ки ҳар ҷо Барра биравад, аз ақби Ӯ мераванд. Инҳо аз миёни одамон харида шудаанд, чун навбари Худо ва Барра. Ва дар даҳони онҳо ҳеҷ макре ёфт нашуд, зеро онҳо пеши тахти Худо беайбанд. Ваҳй 14:1–5.